

36 | kaleidoskon
nedelja, 20. februarja 2022

Z gojzarji in nasmehom na pot v prihodnost

Monografija Z znanjem do zvezd o slovenski šoli za nepalske gorske vodnike je poklon ustanovitelju Alešu Kunaverju in vsem sodelujočim v 40 let trajajočem projektu

Zvezdana Bercko

Dušica Kunaver, soavtorica knjige Z znanjem do zvezd, poudarja: "Je še kje na svetu kak mednarodni projekt, ki bi trajal 40 let - in to ves čas temelječ na prostovoljstvu - in ki bi tako odločilno vplival na gospodarstvo dežele, ki ji je bila pomoč namenjena? Aleš Kunaver je izposloval denar za deželo v razvoju, danes pa je Nepal turistična velesila. Šola v Manangu je ves čas ostala poslanstvo in postala je zibelka novega, lepšega življenja v deželi pod najvišjimi gorami. Mnogi nekdanji navadni nosači so danes uspešni gorski vodniki, lastniki turističnih agencij ali pa so nadaljevali šolanje in dobili mednarodne licence. Slovenska šola za nepalske gorske vodnike je naši državi prinesla velik ugled v svetovni alpinistični areni."

Dvojezično monografijo o slovenski šoli za nepalske gorske vodnike, najnovejšo izdajo Planinske založbe, delo številnih avtorjev, so predstavili na Festivalu gorniškega filma. Pobudnik šole je bil legendarni Aleš Kunaver, vodja prvih, takrat uradno še jugoslovanskih alpinističnih odprav v Himalajo, ki so pomenile dokončen prodor slovenskega alpinizma v svetovni vrh. Kunaver se je zavedal tudi odgovornosti do nepalskih domačinov, ki so nepogrešljivi na vsaki himalajski odpravi, zato se je v znak hvaležnosti odločil postaviti šolo za nepalske gorske vodnike v Manangu. Zaradi tega se je odpovedal tudi vodenju alpinistične odprave na Everest in jo predal Tonetu Škarji. "Everest je cilj, šola je poslanstvo. Odprava je ob koncu zaključena, šola pa je nekaj trajnega," je dejal Kunaver.

Istege leta - 1979 - kot sta Andrej Štremfelj in Nejc Zaplotnik kot prva

Knjiga je izšla v slovenščini in angleščini. Foto: PZS

Slovenca stopila na Everest, najvišjo goro sveta, se je v še ne dokončani šolski zgradbi v Manangu pod verigo Anapurn začelo prvo šolanje domačinov. Tečaj, ki se ga je udeležilo 25 tečajnikov, so vodili slovenski inštruktorji dr. Jože Andlovic, Danilo Cedilnik - Den, Aleš Kunaver in Nejc Zaplotnik. Številni inštruktorji in zdravniki so naslednjih 40 let nesebično in prostovoljno razdajali svoje znanje, izkušnje in čast ter prispevali svoj košček k temu, da je danes Nepal turistično razvita dežela z odlično izobraženimi vodniki in vrhunskimi alpinisti, ki svoje znanje samostojno prenašajo na nove generacije.

V Manangu je 56 slovenskih inštruktorjev in zdravnikov izšolalo 927 nepalskih vodnikov

"Poslanstvo je v tej knjigi večkrat zapisana beseda. Prostovoljstvo, pomoč drugemu brez pričakovanja povračila, iz dobre volje in za boljše življenje sočloveka, je vrednota, ki jo v pričevanjih sodelavcev šole vedno znova srečujemo. Zgodbe inštruktorjev in zdravnikov nudijo vpogled v intimno doživljanje dežele, šole in učencev, njihov zgled pa vabi k posnemanju. Knjiga nas uči, da je odločitev za dobro mnogokrat težka, uresničitev naporna, rezultat pa veličasten. Tako kot je veličasten 40-letni mednarodni humanitarni projekt, ki ga je s ponosom živelo in izpeljalo več generacij Slovencev. Za svoje delo si zaslužijo globoko spoštovanje in zahvalo, s to knjigo pa želimo njihovo delo ohraniti v večnem spominu," je dejala urednica knjige Mojca Volkar Trobevšek.

V slovenski šoli za nepalske gorske vodnike so od leta 1979 do 2013 izvedli 28 tečajev, na katerih so 911 ljudem predali osnovno alpinistično znanje, na prvih 17 tečajih pa tudi vodniško znanje. Tečaje je izvedlo 112 inštruktorjev in zdravnikov, med njimi jih je bilo iz Slovenije 56 (nekateri tudi večkrat). Po podatkih Planinske zveze Nepala je do vključno leta 2013 tečaje obiskovalo 1111 tečajnikov, do vključno leta 2019, ko so šolo vodili Nepalci sami, pa skup-

no 1389. Naši inštruktorji in zdravniki so sodelovali pri usposabljanju 927 tečajnikov. Ko se je leta 1984 Kunaverjeva pot ustavila na poletu proti Triglavu, je tudi šola v Manangu izgubila svojega ustanovitelja in vodjo. Krmilo šole so takrat prevzeli njegovi prijatelji alpinisti - naslednje desetletje jo je vodil kranjski alpinistični inštruktor in psiholog Peter Markič, nato pa 25 let kamniški alpinistični inštruktor in gorski reševalec Bojan Pollak, član treh himalajskih odprav, odlični pedagog in dolgoletni sodelavec Planinske zveze Slovenije.

"Ta zgodba me po svoje izpolnjuje, govori mi, da smo delali prav, da smo bili koristni, da mi ni življenje spolzelo skozi moje sebične prste. Kdo je že rekel, da je smisel življenja v delovanju tudi za druge in ne samo za sebe? Ni vsak za vse, ne more vsak delati vsega dobro, odlično. Ni vsak ustvarjen za dobrega zdravnika, reševalca, inženirja, učitelja itd. Vsak se lahko nauči določenega poklica, vendar ga lahko dobro opravlja samo tisti, ki v tem poklicu najde samega sebe. Zato tudi ne more biti vsak ustrezen za inštruktorja v tej šoli. Ne začuti vsak bistva te šole. To ni samo usposabljanje, prenos znanja in izkušenj. To je res neke vrste poslanstvo, ki se ga človek lahko zave

še le nekaj časa," poudarja izkušeni poznavalec nepalskih in slovenskih razmer, ki je vodenje šole prevzel iz občutka dolžnosti do nadaljevanja mednarodnega projekta, ki se je rodil iz nujne, nadaljeval pa iz ljubezni do nepalskega človeka in iz moralnega imperativa, da človek naredi tisto, kar je prav.

Gorski reševalec in strokovni sodelavec PZS Matjaž Šerkezi razmišlja o podobnosti med Slovenci in Nepalci: "Stoletna tradicija slovenskega planinstva, pripravljenost in nesebična prostovoljna pomoč članov Planinske zveze Slovenije, majhnega naroda iz dežele pod Alpami in na drugi strani majhne dežele pod najvišjim gorstvom sveta, stisnjene med mogočnima Kitajsko in Indijo. V zgodovini stalen boj za ohranjanje narodne identitete, pa vendar nasmeh na obrazu, sreča z nahrbtnikom na ramenih in pod stopinjami planinskega gojzarja pot v prihodnost." Šerkezi je bil med svojim delovanjem v Manangu priča bliskovitemu gorniškega razvoju Nepalcev: "Leta 2002, ko sem z njimi sodeloval na svojem prvem tečaju, tečajniki niso imeli niti osnovne opreme, kaj šele znanja, tako organizacijsko kot tehnično. Dve leti pozneje na nadaljevalnem tečaju v Langtangu je

Aleš Kunaver, ustanovitelj in prvi vodja slovenske šole za nepalske gorske vodnike v Manangu, s prvimi tečajniki leta 1979

Foto: Arhiv Muzeja novejšje zgodovine Slovenije

bilo znanje bistveno boljše, udeleženci so imeli tudi že gorniško opremo s standardom UIAA. Če skočim v leto 2006, je bilo znanje svetlobna leta naprej. Posamezni inštruktorji, ki so bili leta 2002 moji tečajniki, so se že šolali za gorske vodnike in zaznati je bilo ključni element, ki ga prej ni bilo - gorništvu jim ni bilo več samo vir preživetja, ampak so z njim dobili status spoštovanja in se s plezanjem začeli tudi ljubiteljsko ukvarjati. Sanjali so o stenah, razmišljali o lednih slapovih, ki bi jih radi preplezali, in o vrhovih, na katere bi se radi povzpeli kot prvi Šerpe. In prav ti fantje, ki so daljnega leta 2006 pridobivali prve izkušnje in so sanjali, kot to počnejo posamezniki v naših alpinističnih šolah, so se januarja 2021 kot prvi v zimskih razmerah povzpeli na drugo najvišjo goro na svetu, K2." Med desetimi prvopristopniki, ki jim je 16. januarja 2021 uspel zgodovinski podvig, je bila namreč polovica nekdanjih tečajnikov slovenske šole v Manangu.